
GURE AITA ZANARI

Umetan, gure leenengo maitasuna geienetan amaren-gana doa, babesle eta bear dogun guztia izan oi dala-eta. Askotan ere kide, lagun eta errukide daukagu. Jaio garrantetik azken orduraño gure maite kuttuna ama oi da. Eta aita? zelan ikusten dogu aita?

Txikitan ez deusku ardurarik eta ni ez nintzan salbuespena izan, baña gure aitaren bizimodua asieratik oso gogorra izan zan. Bi gudatan borrokatzera bearturik egotearren, minduta, erreta, kizkorturik eta makalduta geratu zan. Orrez gañera, eta politikaren errez, txirotuta. Ala ere, gure aziera eta eziketa zuzentasunean eraiki ebazan, baña umetan zuzentasunak gogortasuna emoten dau eta nire ustez, aita, zorrotzegia, latzegia zan, sarri nagusien arrazoiak ikusten ez dakigula.

Urteetan zear olan ikusi neban aita. Edozein umekeriagaitik oiuka, bigarrenez egitean zigortu, eta irugarrenean gerrikoa kendu eta ipurdia berotu. Urte luzeetan aitaren bildur izan nintzan. Barregarri badirudi ere, niretzat orduan ez zan orrela. Gure auzoa txiki-txikia zanez, danak ezagunak giñan. Ama guztiek, euren seme-alabaxoei janarazoteko, "... badator gerriko gizona eta jaten ez badozu, jo egingo zaitu!" esaten eutseen eta aita "gerriko gizona" izendatu eben. Berari orrek barregurea emoten eutson baña niri ez jatan ezer ere atsegin.

Urteak joan eta urteak etorri, gu anditzen giñoiazan betiko eziketa zuzen eta zorrotzean. Egia da, beragaz giza-lotsa zer zan ondo ikasi genduala, eta bidezko eta ondo-esanekoak izaten ere bai. Ez ostera manueraz edo menpekorik izaten. Gure eskubideak eskatzeko beti prest egon bear genduala esaten euskun baña betiere gure bete-bearrak aaztu barik.

Oso onak ziran beraz, aitaren irakatsiak, eta neskatzen niñoiala, xamurrago ikusten neban. Noizean bein, solasaldia egiten genduan, aitari ori, oso atsegin jakon-eta. Aita-ganako bildurra eta ikuskera aldatzen joian eta, naiz eta ainbat gauzetan ados ez izan, bere itzak eta esanak entzungarriak izan oi ziran.

Gurasoen etxetikjoateko ordua eldu jakun. Astiro-astiro neba-arrebak ezkondu eta geuretara joan giñan. Orduantxe asi nintzan aitarengan neukan maitasunaz oartzten. Konturatu barik bere ekintza onak agertzen asi ziran. Argazkiak bezela etordazan burura... Garai gogorrrak ziran danontzat eta ni, oso ume tripazalea nintzan. Amak, aitari, gaba osoan lanean egoanez gero, jateko zerbait gertatzen eutson baña berak, erdi gosez gelditzen nintzanaz oarturik, jateko gogorik ez ebala esanez, niretzat gordetzen eban. Neguko egun gogorretan, etxeratuta gengozanean eta amak etxeko zeregiñetan ziarduala, aitak, lau seme-alabak artu, bere aurrean jarri eta ipuin polit asko kontatzen euskuzan, edo udabarriko eta udako bere jaiegunetan, atsedan —artu bearrean— eta berarentzat bearezkoa izanarren— menditxoetara masuztak artzen eroaten ginduzan, landare eta zugaitzen buruz beti azaltzen.

Orrelako gauza ugari etorten jatazan burura, baña danetan maitagarriena bere urtebetzea. Gaurregun ez leuke onek garrantzi andirik, etxe guztietan danetarik baidago, baña nire umearoan ez zan orrela. Gabonetan ez ezik, etxean ez zan jairik ospatzen, orrexegaitik bearbada, aitaren eguna guretzat aazteziña da eta betirako izango da. Alako egun berezian —guk iñoiz ez dogu zergaitia jakin— aita, goizeko zazpitan lantegitik etxera etorri oi zan eta geure gelan sartu gozokiz beteriko azpilla esku batean eta ardo-goza botita bestean. Gu otzez eta unkipenez, dardara gengozan lo itxuraz baña eme itxaroten. Jai labor-laburra zan baña gozokiak eta ardo-gozoaren ostean geure ogeetan ondo estali eta berotuta itziten ginduzan amak.

Aita baño leenago joan jakun ama, eta aiteri minbizia sortu. Orregaitik geurera ekarri genduan. Gure seme-alabeentzat aitite oso ona zan, guretzat eukazan berba gogorrrak eta eziketa zorrotza, eurentzat bigun, leun eta gozoa izan zan. Sarritan nire gizona edo neu asarre gengozanean ere, naiz eta une aretan ixildu, geroago biotz zabalak izateko esaten euskun. Batzutan arritu egiten ninduan.

Bere minbiziak urte neketsu emon arren, bera geien mindu ebana zaartzaroa zan. Aguretasun mingarria zan benetan berea. Gaztaroan eta urte askotan zear edozertarako gauza zan, danetarik baekialako. Artzaintza, zapata-gintza, igelgintza, meazgintza... ogibide guztietan zerbait egiña zan. Lan gogorren erruz erdi gor eta itsu egoan. Berari gustatzen jakozan solas-alditxoak eziñezko egin ziran, guk ain ozenki berba egin bearrez, borroka itxura artzen ebelako, eta apurka-apurka goibeltzen, ximeltzen eta ixiltzen joan zan.

Antziñeko aitaren bildurra aaztuta neukan, eta ain gizajo ikuziz danok maitasunez inguratu genduan. Baña orain beregan pentsatzean, gauza batek eragiten nau barrutik. Eziketa zorrotzaren erruz, edo gure izakera-gaitik, iñoiz ez genduan maitasunezko itzik esaten, eta bere azken egunetan orren bearraz egoala pentzatzen dot. Il baño egun batzuk leenago, nire aiztea eta biok beragaz gengozala, bapatean alkar mosukatzeko eskatu euskun begiak malkotan. Betirako alkar lagundu eta maitatuko genduala zin-egitea eskatu euskun, eta gu arrituta.

Ez dogu une unki-garri a iñoiz aaztuko. Bearbada gaurregun "maite zaitut" esateak ez dau orrenbesteko garrantzirik, baña guretzat ez zan orrela.

Orregaitik, emendik nire aitari inoiz esan ez neutson itza biotz-biotzez esan gura deusot. Aita izatea ain zaila izanarren oso ondo egin zenduan eta ni zutaz arro nago.

MAITE ZAITUT AITA!

Palmi